

Advies verruiming Projectbesluit versterking primaire keringen

TASKFORCE
DELTATECHNOLOGIE

12 mei 2026

INHOUD

- Aanleiding en Doel** .
- Aanpak** .
- Aandachtspunten uit het gesprek** .
- Reflectie op probleemanalyse** .
- Reflectie op voorstel werkgroep** .
- Conclusie en aanbevelingen** .

In het HWBP ervaren waterschappen een grote procedurele last bij recht-toe-recht-aan dijkversterkingsprojecten. Dat komt omdat de aanleg, verlegging of versterking van primaire waterkeringen onder de Omgevingswet altijd een projectbesluitprocedure vereist (artikel 5.46 lid f en lid 2). Deze verplichting geldt generiek, ongeacht de omvang of complexiteit van het project. Ruimte voor lokaal maatwerk en snellere, doelmatigere besluitvorming ontbreekt. Daar waar bij infra-projecten er bijvoorbeeld drempelwaarden zijn, zijn deze er voor versterking van primaire waterkeringen niet.

Dit leidt tot:

- Hoge kosten
- Onbalans tussen kosten voorbereiding en realisatie
- Langere doorlooptijden
- Vermindering werkplezier
- Risico voor tijdig realiseren HWBP voor 2050

Het HWBP heeft uitgezocht dat de beoogde versnelling kan gelden voor circa 30% van de geprogrammeerde HWBP-projecten. Dit is gebaseerd op een grove inschatting dat 30% van de projecten 2,5 km of korter zijn en de aanname dat deze voor een eenvoudigere procedure in aanmerking kunnen komen.

De werkgroep, bestaande uit een samenwerking van 9 waterschappen, Unie van Waterschappen, programmadirectie HWBP en DGWB, heeft de Taskforce Deltatechnologie benaderd om een advies te geven omtrent verruiming van de wetgeving rondom het opstellen van een Projectbesluit voor de aanpassing van primaire waterkeringen.

De vraag is om te reflecteren op de analyse en het voorstel van de werkgroep en te komen met een advies.

Kans verruiming projectbesluit procedure voor versterking primaire waterkeringen

Waarde & Investerings

Innovatie

Verruiming en vereenvoudiging van wetgeving rondom het opstellen van een Projectbesluit is een procesinnovatie die naar verwachting zal leiden tot een versnelling met een efficiëntere (goedkoper en korter) planuitwerking (voorbereiding) van HWBP-projecten.

Aanpak advies en planning

- februari: vraag van de werkgroep aan TFDT
- 18 maart: toelichting vraag aan TFDT en inzichten tot nu toe van de werkgroep
- 18 maart- 8 april: opstellen concept advies TFDT
- 8 april: toelichting concept advies TFDT
- april: oplevering definitief advies TFDT

*De diepgang van het advies hangt samen met de korte doorlooptijd.
De planning met korte doorlooptijd is gekoppeld aan de synthese die de werkgroep voor de zomer voorlegt in de weg naar interne besluitvorming en de wens om het advies daarvoor te ontvangen.*

De werkgroep geeft aan:

- **Een VED-procedure heeft minder stappen dan projectbesluit, kan sneller (ervaring circa 3 maanden) en sluit beter aan bij de beheerpraktijk van een waterschap.**
- Een risico bij een VED is wel dat er alsnog een bezwaar-/beroepsprocedure nodig kan zijn tot de Raad van State.
- De werkcultuur is van belang. Werkgroep geeft aan dat zij realiseren dat de waterschappen en provincies in een risicomijdende, 'voorzichtige' cultuur werkzaam zijn. Citaat: *'We tuigen het altijd zwaarder op dan strikt noodzakelijk'*. Ook van belang is dat er verschil is in provinciale aanpakken. Wens is om te gaan voor 'Lichter waar het kan, uitgebreid (of zwaarder) waar het moet.'

Onze eerste korte reactie van TFDT in het gesprek:

- Kans versnelling voor eenvoudigere projecten is herkenbaar.
- Tijd zit vaak in zware voorbereidingstijd.
- Versnelling hangt samen met totale HWBP fasering, wat ligt op kritieke pad, niet altijd juridische procedure.
- Verandering van wetgeving kost tijd.
- Ervaringen uit het verleden met drempelwaarden zijn niet gunstig.
- Omgeving ondanks andere procedure goed meenemen is van belang
- Voorkomen gevoel van salami tactiek (opknippen van projecten om onder drempels te blijven).

Herkenning voorbeeldprojecten:

- Ja, we herkennen dat voor keringen waarbij bijvoorbeeld alleen de bekleding wordt vervangen en geen m.e.r. nodig is, een projectbesluitprocedure zwaar is.
- Vergunning eigen dienst wordt toegepast bij regionale keringen (o.a. Amstel Gooi en Vecht, HHNK).

Herkenning Potentie?

- Ja, er zijn eenvoudige trajecten binnen het HWBP. Een maatlat van 2,5 km gaat niet altijd op. Een klein project kan immers alsnog een grote impact hebben op de omgeving en tegelijk een veel groter project nauwelijks impact. Het zou dus moeten gaan over de mate van impact van een project op de omgeving/ belangen, niet over lengte. En dat er geen redelijke alternatieven zijn met wezenlijk andere/minder impact op de omgeving.

Herkenning Drempelwaarden:

- De drempelwaarden voor het projectbesluit vanuit de weginfrastructuur, vinden hun bron in Europese MER-wetgeving. Voor dijkversterkingen zijn die er niet. Die waren er in het verleden wel voor aantal kuubs en km in de Nederlandse wetgeving, maar die zijn vervallen (o.a.) vanwege onvoldoende onderbouwing en juridische houdbaarheid (bijvoorbeeld opsplitsing van projecten).

Herkenning potentie versnelling?

- Ja we herkennen de kans op versnelling in proceduretijden.
- Onze ervaring is dat niet alleen de proceduretijd zelf, maar de voorbereiding van het projectbesluit intensief kan zijn en tijd vraagt. Dit heeft dan te maken met de hoeveelheid mensen die betrokken zijn bij de review en acceptatie, en de zekerheid op inhoud die gezocht wordt. Een belangrijk deel van de tijd gaat op aan het doorlopen van de spelregels voor subsidie (HWBP fasering), waarin meerdere fasen zijn voorzien en de trend is dat die juist worden uitgebreid (naast verkenning en planuitwerking, ook de voorverkenning).
- In de huidige HWBP aanpak is de fasering verkenning, planuitwerking, realisatie en de aanbesteding, voorbereiding realisatie etc. meer dominant in de planning dan de proceduretijd van een projectplan procedure.

De werkgroep geeft aan: Een Vergunning Eigen Dienst (VED)-procedure heeft minder stappen dan projectbesluit, kan sneller (ervaring circa 3 maanden) en sluit beter aan bij de beheerpraktijk van een waterschap.

Onze reflectie:

Zorgvuldigheid is vaak een reden waarom de voorbereiding van de projectbesluitprocedure zwaarder wordt opgetuigd dan strikt noodzakelijk.

De werkcultuur is een belangrijke reden waardoor dit ontstaat.

Een vereenvoudiging van de procedure door VED te gebruiken kan deze valkuil voorkomen en meer gaan uitstralen: *Licht waar het kan, zwaar waar het moet.*

De doorlooptijden van besluitvorming bij een projectbesluit zijn lang en verschillen per provincie. Sommigen laten zien dat een GS besluit vlot kan.

Nadeel en risico van VED is dat er minder checks en balances in zitten (lichtere beroep/bezwaarprocedure). Waterschap besluit zelf of ze ingezet kan worden, neemt zelf dan het betreffende besluit (de VED) en ontvangt zelf bezwaar. Pas daarna is er beroep aan de orde bij een rechtbank waarbij een rechter enkel op proces toetst en niet op inhoud, dat een ander BG zou doen.

Andere aandachtspunten:

- In het projectbesluit wordt de omgeving nadrukkelijk overal in meegenomen. Aandachtspunt is dat dit alsnog wordt gedaan met een proces waarin de VED wordt toegepast om te voorkomen dat er wantrouwen ontstaat in de omgeving.
- De versnelling van de juridische procedure moet gepaard gaan met versnelling op de HWBP-fasering (financiering en besluitvorming) anders is er geen impact op de totale versnelling van HWBP projecten.
- Een wetswijziging van de omgevingswet kan een politiek gevoelig onderwerp zijn bij kamerbehandeling, omdat er achterdocht kan zijn bij partijen door versoepeling van procedures (zoals die er ook is bij bepaalde AmvB's).

Conclusie:

Ja, wij herkennen de aanleiding en zien kansen voor versnelling van de projectbesluitprocedure voor dijkversterkingsprojecten met weinig impact voor de omgeving.

Aanpassing in procedures en aanpassing in werkcultuur gaan hand in hand en versterken elkaar en leveren daarmee een versnelling.

We zien 4 kansen om de werkcultuur integraal aan te passen naar 'eenvoudig en doelgericht' in plaats van 'onnodig risicomijdend'.

Aanbevelingen:

- 1. Motiveringsplicht:** Ga in plaats van drempelwaarden uit van een motiveringsplicht (in lijn met terminologie m.e.r. beoordeling).
Motiveer bij inzet van een lichtere procedure, dat een versterking geen belangrijke nadelige gevolgen heeft voor de brede omgevingsbelangen. Daarin is het dus van belang om zowel de kenmerken van de ingreep zelf, als ook de gevoeligheid en waarden in de omgeving te betrekken. Het ligt voor de hand hierbij aan te sluiten bij de praktijk van de m.e.r.-beoordeling, hier is immers in de praktijk ervaring mee en jurisprudentie over beschikbaar. Ga dus niet uit van drempelwaarden, dat doet namelijk geen recht aan de potentiële impact van een dijkversterking en is daarom in verleden meermaals gesneuveld (zie jurisprudentie mer-wetgeving).
Daarnaast vormt het een risico in zowel het wetgevingstraject (dat er geen kamermeerderheid voor de wetswijziging is) als ook in het sneuvelen van een VED bij een rechter (vanwege onvoldoende onderbouwing).

2. Aangepaste VED procedure: Beschouw alternatieven voor de huidige VED(-procedure), waarin betere checks en balances zitten. Denk hierbij aan een aangepaste VED waarin in enige vorm voorzien wordt van een goedkeuringsbesluit door de provincie m.b.t. de inzet van de VED, of een projectbesluit-light o.i.d. (incl. goedkeuringsbesluit van bijvoorbeeld de provincie), etc. Het gaat dan niet om goedkeuring van de VED zelf (zoals bij een projectbesluit), maar om een goedkeuring vooraf op de inzet van de VED (vergelijk het m.e.r.-beoordelingsbesluit).

Zorg daarbij voor een duidelijk herkenbaar andere procedure dan het projectbesluit; dit helpt om in de werkcultuur de voorbereiding ook daadwerkelijk anders te laten verlopen.

3. Werk een fastlane aanpak uit voor HWBP projecten

Er is een grote versnelling te bereiken met een vereenvoudiging van de MIRT-fasering en HWBP regeling door een integratie van de verkennings- en planuitwerkingsfase. Dit kan voor eenvoudige projecten een grote versnelling opleveren (circa 6 maanden of meer). Voor de beoogde projecten is immers een volwaardige alternatiefafweging tot VKA niet of veel minder aan de orde, waarmee er geen aanleiding is voor een aparte verkenningsfase.

Ook hier geldt dat, net als bij een andere procedure (dan projectbesluit), een duidelijk herkenbare andere (fastlane-) aanpak, ook helpt om in de werkcultuur de voorbereiding ook daadwerkelijk anders te laten verlopen.

4. Werk pilot uit voor vereenvoudiging van de (interne) ambtelijke en bestuurlijke besluitvormingsprocessen.

Voorbeeld van vereenvoudiging van besluitvormingsprocessen is het reduceren van de hoeveelheid toetsers en een reductie van het 'aantal poortjes' bij alle overheden in het besluitvormingsproces. Oftewel kritisch kijken of het mandaat eenvoudiger kan.

TASKFORCE
DELTA TECHNOLOGIE

CONTACT

info@taskforcedeltatechnologie.nl

WEBSITE

www.taskforcedeltatechnologie.nl

LinkedIn

www.linkedin.com/company/taskforce-deltatechnologie

